

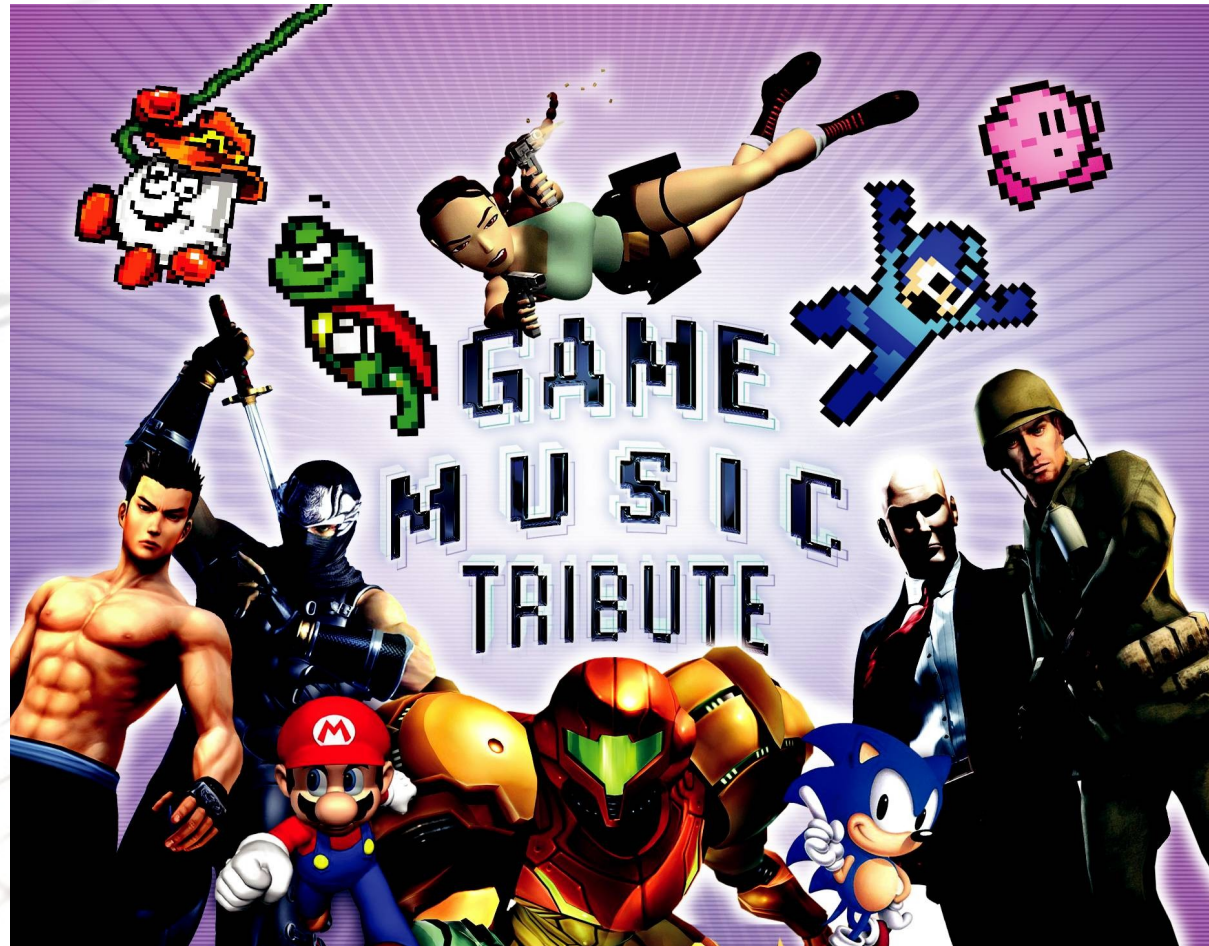
Herní hudba v klasickém období

A collage of various video game characters and the text "GAME MUSIC TRIBUTE" in a stylized, pixelated font. The characters include Mario, Sonic the Hedgehog, Iron Man, a ninja, a soldier, a woman with a gun, a blue bird-like character, a pink Kirby, a green dinosaur, and a small white character with a red hat. The background is purple with a grid pattern.

2009 © Pepak

1

2009 © Pepak

Obsah

- Vymezení pojmů
- „Originální“ hudba
  - Sinclair ZX Spectrum
  - Atari
  - Commodore C64
  - Commodore Amiga
- Remixy
  - Online
  - CD
- „Opravdové“ soundtracky

Pojmy

- „Klasické období“
  - Hudba zejm. osmibitových počítačů 80. let
  - Možno zařadit některé 16bity:
    - Commodore Amiga
    - Atari ST
  - Vyjímám PC kompatibilní, Apple, automaty, konzole
    - PC – překryv do pozdějších období
    - Apple – minimum her
    - Automaty, konzole – úplně jiná situace

Hlavní znaky

- Počítače
  - Počítače určené do domácností
  - Potřeba nízké ceny
  - Potřeba barevné grafiky a hudby
  - Malá paměť, málo výkonný hardware
- Hudba
  - Hlavní je technická stránka
    - Jak vůbec z počítače dostat zvuk
    - Jak dostat zvuk požadovaných charakteristik
    - Jak obejít nedostatky hardwaru

Hlavní znaky

- Hudba
  - Hudebník v první řadě programátorem
    - Vlastní zvukové rutiny
    - Každý počítač řešen individuálně
  - Zdroje inspirace – mnohdy „tajené“
    - Klasická hudba
    - Soudobá populární hudba
    - Filmová hudba
    - Originální kompozice v menšině
  - Z dnešního pohledu obtížně poslouchatelné

Hlavní znaky

- Podbarvování děje hry
  - Návaznost na děj a tematiku není řešena
  - Jeden nebo víc motivů, přehrávaných jako celek v určité situaci
    - Skladba pro hlavní menu
    - Skladby pro jednotlivé úrovně
    - Skladba pro závěr hry (úspěšný, neúspěšný)
  - Pokusy se samostatnou páskou

Sinclair ZX Spectrum

- Od roku 1982
- Nejrozšířenější počítač u nás
- Základní verze takřka bez zvuku
  - 1bitový výstup ovládaný procesorem
    - Obtížné hrát zvuk v průběhu hry
  - Relativně výkonný procesor umožnil vznik složitých přehrávacích rutin
    - Postupně až 8 tónů současně

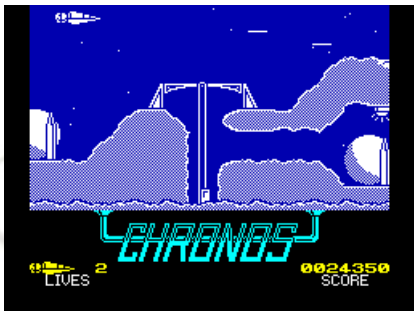
Sinclair ZX Spectrum

- Významní autoři

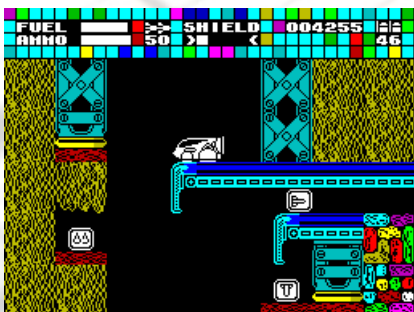
David Whittaker

- Velmi čistý zvuk, 2-3 kanály + „perkuse“
- Pěkné melodie
- Doporučeno: Savage, ATV Simulator, Dizzy

Tim Follin

- 5+ kanálů, dlouho „za hranicí možného“
- Doporučeno: Agent X, Chronos, Raw Recruit

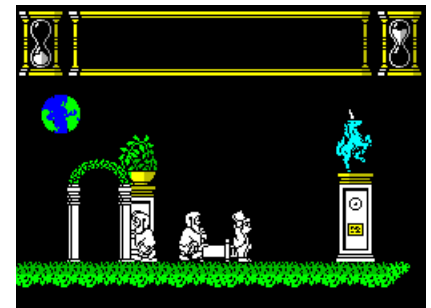

František Fuka

- Velmi pěkné adaptace filmů a C64

Sinclair ZX Spectrum

- Další doporučené skladby
  - Firefly (Special Erase)
  - Robin of the Wood (Fred Gray)
  - Sidewize (?)
  - Heartland (Steve Wetherill)

Sinclair ZX Spectrum

- V roce 1985 Spectrum 128K

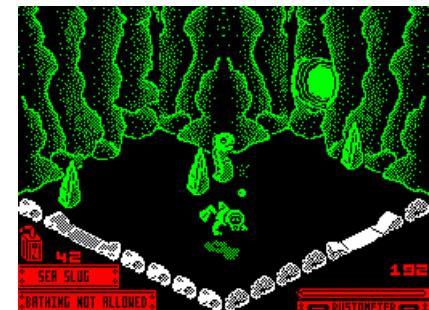
- Větší paměť
- Zvukový čip AY-3-8910

- 3 kanály + 1 šumový kanál
- Umožňuje hrát digitalizovaný zvuk
- Umožňuje hraní v průběhu hry
- Stejný čip v dalších počítačích (vč. Atari ST)

- Doporučené skladby:

- Hydrofool (Rob Hubbard)
- Dizzy 3 a další (D. Whittaker)
- Atomix (František Fuka)

Sinclair ZX Spectrum

- Internetové zdroje
  - <http://www.root.cz/clanky/zvukovy-cip-ay-3-8910-ym2>
  - Project AY
    - <http://www.worldofspectrum.org/projectay/>
    - Vytažené hudby z her (cca 800 titulů, celková délka 3,2 MB)
  - AY Emul
    - http://bulba.undergrund.net/emulator_e.htm
    - Přehrávač souborů výše

8bitová Atari

- Od roku 1979
- Hudební čip Pokey
  - 4 kanály
  - Použit i v řadě automatů
- Zdroje:
  - <http://www.root.cz/clanky/zvukovy-cip-pokey/>
  - ASMA
    - <http://asma.atari.org/>
    - Archív hudeb (cca 2800 titulů)
    - Přehrávač a pluginy pro přehrávače

Commodore C64

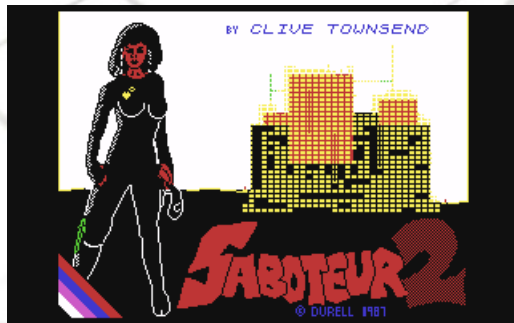
- Nejslavnější osmibit vůbec
- Zvukový čip SID-6581
  - Jeden z nejvýznamnějších zvuk. čipů vůbec
  - 3 kanály, každý s jedním ze 4 tvarů křivky
  - Daleko před jakoukoliv konkurencí, používá se dodnes
  - Dal vzniknout rozsáhlé remixovací scéně

Commodore C64

- Významní autoři

- Rob Hubbard

- Vynikal hlavně svými kompozicemi
- Snaha o tvorbu hudby odpovídající ději (Dragon's Lair, International Karate) nebo charakteru (Bump Set Spike) hry
- 5x v top-10, 8x v top-20, 22x v top-100
  - http://www.transbyte.org/SID/HVSC_Top100.html
- Doporučeno: skoro všechno :-)
  - Monty on the Run, Delta, Chimera, Saboteur II

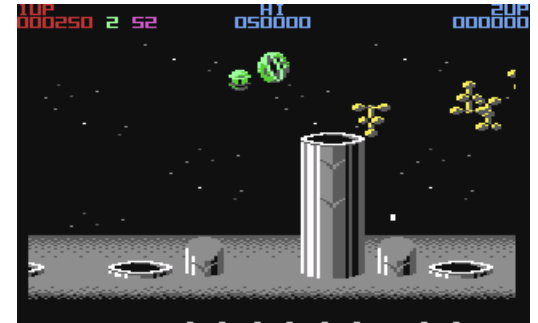

Commodore C64

- Významní autoři

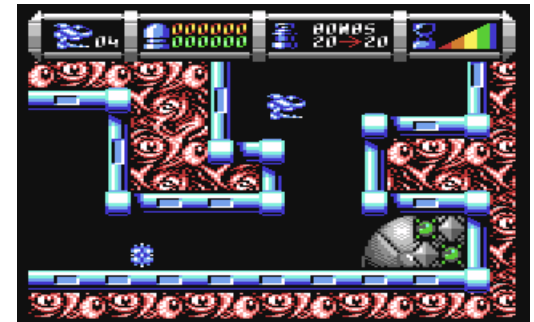
- Martin Galway

- Vytáhl ze SIDu nemožné
    - Mnoho velice dlouhých skladeb (10+ minut)
    - Dnes zřejmě nejobdivovanější skladatel z C64
    - Doporučeno:
      - Wizball (první v top-100)
      - Comic Bakery, Times of Lore, Parallax

Commodore C64

- Významní autoři
  - Maniacs of Noise
    - Jeroen Tel + Charles Deenen
    - Velmi variabilní skladby
    - Doporučeno:
      - Cybernoid, Cybernoid II, Myth, Golden Axe, Stormlord, Iron Lord
  - A mnozí další...

Commodore C64

- Internetové zdroje

- <http://www.root.cz/clanky/pocitace-commodore-a-legendarni-cip-sid/>
- High Voltage SID Collection
  - <http://www.hvsc.c64.org/>
  - Obrovská databáze hudeb z her i dem
  - Cca 37000 titulů
- HVSC's top-100 SIDs
  - http://www.transbyte.org/SID/HVSC_Top100.html
  - Odtud vybírejte na poslech

Commodore Amiga

- První „velký“ herní počítač
- Výborná grafika, fantastická hudba, výkonný procesor, výborný operační systém atd.
- Hudba
  - 4 kanály, plně digitální (sample), stereo
  - Kvalita i dnes snesitelná
  - Nový přístup – hudební soubory přehrávané standardními rutinami (tzv. „moduly“)

Commodore Amiga

- Hudba
  - Počátky interaktivní hudby
    - Snaha o sladění hudby a prostředí
    - Reakce na herní situace
  - Skladatelé exkluzivně pracující pro jednu firmu
- Doporučeno k poslechu
  - Agony, Shadow of the Beast 1-3
  - Turrican 1-3, Apidya
  - The Secret of Monkey Island, Monkey Island 2
  - Pinball Dreams, Pinball Fantasies

Remixy

- Od poloviny 90. let
- Reakce na rozpor mezi oblíbeností hudby a technickou kvalitou
- Týká se hudby všech počítačů
  - Nejrozsáhlejší – C64
  - Populární je Amiga
  - Ostatní počítače spíš ojediněle

Remixy

- C64 remixovací scéna
  - <http://remix.kwed.org/>
  - cca 4400 skladeb
  - Velmi proměnlivá kvalita
  - Hodně „duplicit“ (stejná hra, různý remix)
  - Včetně „orchestrálních“ verzí
- Amiga scéna
  - <http://www.amigaremix.com>
  - cca 600 skladeb
  - Platí totéž co pro C64

Remixy

- CD s „remixovými kompilacemi“
  - To nejblíže k „soundtracku“, jak ho známe
  - Vesměs velmi dobrá kvalita – zvuku i hudby
  - Pokrývají nejoblíbenější skladby
  - → vhodný zdroj pro seznámení se
  - Hlavně kolem stránky
<http://www.c64audio.com/>
    - Doporučuji – velmi přátelský přístup
    - Při koupi automaticky přístup k download verzi
    - Při koupi download verze automaticky sleva na CD

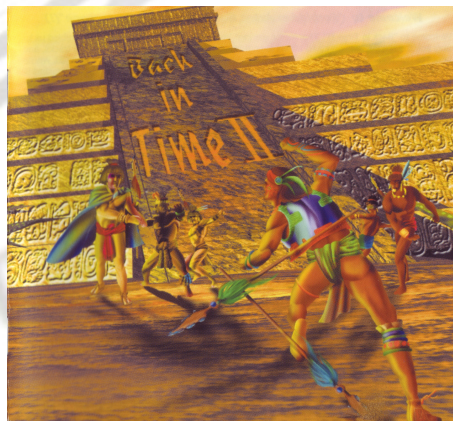
Remixy

- Chris Abbott
  - (Autor C64Audio.com)
  - Back in Time 1
    - První, „definující“ C64 remixové CD
    - Řada nejlepších skladeb
    - Pokrývá hlavně R. Hubbarda, který na mnoha remixech spolupracoval
    - Asi nejlepší kompromis mezi věrností originálu a kvalitou zvuku ze všech CD

Remixy

- Chris Abbott
  - Back in Time 2
    - Podobné BIT1, ale méně oblíbené tituly
  - Back in Time 3
    - Všechny skladby v jednom stylu
    - Tvořeno jako „suite“ s uceleným příběhem
    - Asi nejbližší „filmově-soundtrackovému“ pojetí

Remixy

- skupina Visa Röster
  - <http://www.livet.se/visa/>
  - Švédská skupina
  - Vokální aranžmá C64 hudeb
    - Místy doprovázeno nástroji
  - Povolují kopírování CD
    - Na webu ke stažení booklety
  - C64 Vocally
  - Ready. Vocally Too

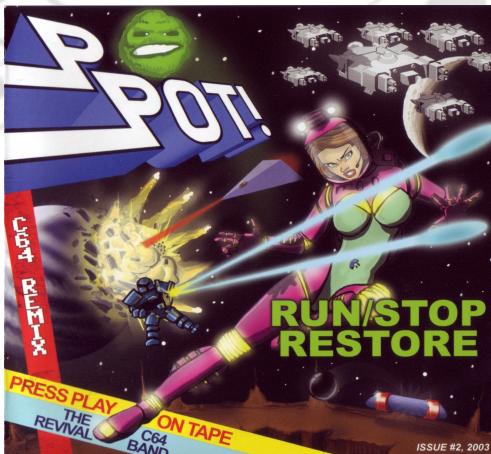
Remixy

- Press Play On Tape
  - <http://www.pressplayontape.com>
  - Skupina, živě hrající C64 hudbu (synth.)
  - Aranžmá a provedení občas problematické
  - Loading Ready Run

- První CD
- Klasická směsice oblíbených skladeb

Run/Stop Restore

- Půl na půl – část skvělé aranžmá, část zpívané

Remixy

- Remix64

- <http://www.remix64.com>
- Remix 64

- C64 skladby „v duchu pop-music 80. let“
- Zajímavý (neobvyklý) výběr titulů

Remix 64 v2: Into Eternity

- Směřované hodně do „orchestrálna“
- Opět velmi neobvyklé tituly

Remix 64 v3: Syntax Era

- Vesměs songy → pro mě neposlouchatelné
- Mám tu CD navíc :)

Remixy

- Další zajímavá CD
  - Nexus 6581
    - Kompilaci produkoval Reyn Ouwehand, jedna z legend C64 hudby (Last Ninja, Flimbo's Quest a další)
    - Vynikající suita z „mlátiček“ - Asian Legends
  - Play! A Video Game Symphony
    - Nahrávka z koncertu v Praze, 2008
    - Pražský filharmonický orchestr + sbor
    - Včetně DVD s 21min. video
    - Celkově zklamání – příliš velký odklad, příliš nízká kvalita provedení (CD-R, DVD-R), značná cena

Remixy

- Další zajímavá CD
  - Revival ST
    - Zřejmě jediné CD s remixy hudby Atari ST
  - Run 10
    - Od „C64 Orchestra“ - malý (ale živý) orchestr
    - Deset skladeb, půl napůl R. Hubbard a J. Tel
    - Obsahuje vynikající Cybernoid!
  - Sidologie
    - Zajímavé „usínací“ aranžmá

Remixy

- Binary Zone
  - <http://www.binaryzone.org/restrostore>
  - Zaměřeno na originální zvuk
  - Kompilace podle skladatelů
    - Ale i tematické kompilace
    - Za pozornost stojí Shadow of the Beast
  - Nejasná legalita
    - Část jsou evidentní bootlegy
    - U jiných titulů je spolupráce skladatelů
  - Ceny velmi příznivé

Remixy

- Amiga remixy
  - <http://www.amiga-immortal.com/>
  - Immortal
    - Soundtrack Shadow of the Beast
    - Plus několik stop z dalších her a z dem
  - Immortal 2
    - Výborná kompilace mnoha titulních melodí
  - Immortal 3
    - 2 CD s fantastickým obsahem
    - Řada z největších hitů
    - Provedení skvělé, vč. orchestrálních (opravdu)

Soundtracky

- Minimální výskyt
  - Vesměs věci z automatů a konzolí
    - Včetně „známých jmen“ (Wizardry, Ultima)
  - Počítačové soundtracky až mnohem později
  - Šlo by zařadit
    - Některé tituly od Binary Zone (The Last Ninja Trilogy, Shadow of the Beast, Creatures 1 & 2, Shoot or Die)
    - Immortal 1 (Shadow of the Beast)
    - CD verze některých her (Flashback na Sega CD, Monkey Island na PC...)

Soundtracky

- Opravdové soundtracky
  - Dungeon Master (Darrell Harvey, Rex Baca, Kip Martin)
    - Album „inspirované“ hrou
    - Ve skutečnosti soundtrack k FM-Towns verzi
  - Apidya (Chris Huelsbeck)
  - Turrican (Chris Huelsbeck)
  - [Alien Breed 3D (Bjorn Lynne)]
    - Amiga, ale pozdní (1995)

Závěr

- Větší prosazování herní hudby:
  - Japonské hry od samého počátku
  - PC a spol. s nástupem CD jako distribučního média
    - Hudba jako CD-audio vedle hry
  - Se vstupem herních skladatelů do filmu a naopak se velmi sbližují herní a filmové soundtracky

Zdroje

- moje sbírka CD
- VGMdb (informace o vydaných CD)
- Root.cz (informace o zvuk. čípech)
- Wikipedia (obr. počítačů)
- The World of Spectrum (ZX hry)
- Lemon 64 (C64 hry)
- Lemon Amiga (Amiga hry)
- C64Audio a další